

GLASNYT

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg * 1976

Nummer 58.

september 2013

27 årgang

Indhold.

- Side. 3-4 Lidt om lambrequin-slibningen artikel af Torben Errboe
Side. 5-8 Referat fra FG & GSAA fællesmøde i Århus den 20. april 2013
Side. 9-10 Holmegaards vinløv på fremmede glas? Artikel af Torben Errboe
Side. 11-13 Kaptajnens Glas. artikel af Asger Andersen
Side. 14-15 En tur til Norge: Rejseberetning af Irene M. Kristensen
Side. 16 Sommerkup fra København. Mvh. Hans Olaf Lindhard
Side. 17-19 Slebne pudsigheder. artikel af Torben Errboe
Side. 20 Ny bog om gammelt norsk glas.

GLASNYTs redaktion adresse:

Glashistorisk Selskab Aalborg*1976

Postboks 543, 9100 Aalborg.

Besøg hjemmesiden: www.gsaa1976.dk

eller www.glashistoriskselskabaalborg.dk

Ansvarlig redaktion:

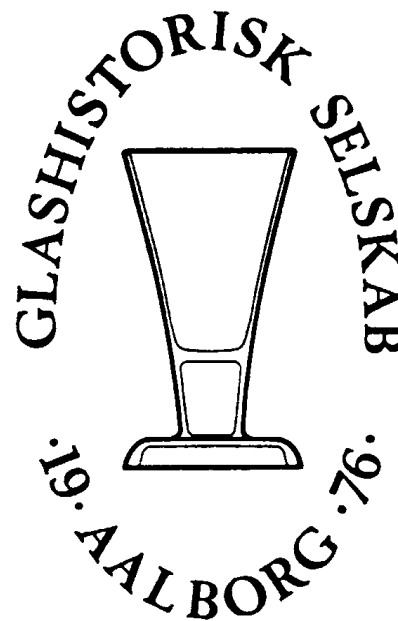
Poul Schjelder – TLF. 98 38 12 26

E-mail : schjelder@tv.dk

Erling Vadgaard - TLF. 86 41 91 94

Irene M. Kristensen - TLF. 86 27 22 96

Bente Hansen - TLF. 98 38 33 54

Tryk : Schjelder / KONICA MINOLTA digital kopiprinter

.....

KONICA MINOLTA

Konica Minolta Business Solutions Denmark a/s
Gøteborgvej 1, 9200 Aalborg SV
Tlf. : 72 21 21 21 FAX : 72 21 27 02

Lidt om lambrequin-slibningen

Torben Errboe

I sin fremragende bog *Gamle glas og karafler* fra 1977 har glaspioneren Harald Roesdahl på side 89 vist et foto med 6 vinglas af varierende empiretype dekoreret med det klassiske lambrequin-mønster. Under fotoet står bl.a.:

”Dette mønster er aldrig brugt i Danmark, men er fra ca. 1820-erne brugt i både Norge, Sverige og Tyskland.”

Sådanne kategoriske udtalelser vækker altid ens nysgerrighed. Hvorfra har Roesdahl den viden? Det ville være rigtig interessant at få at oplyst. Bogen er ellers fyldt med befriende forbehold og velbegrundede spørgsmålstejn, men lige netop i dette forhold er udsagnet tilsyneladende ikke til diskussion. At slibningen er blevet udført i vores nabolande er rimeligt enkelt at dokumentere, men at sådanne glas aldrig er blevet produceret på danske glasværk er næppe muligt at bevise.

På bogens modsatte side 88 anføres, at ”spidsblad mønstre” aldrig er udført i Danmark. Denne lige så kategoriske udtalelse har dog senere vist sig med overvældende sandsynlighed at være en misforståelse, så måske var Roesdahl også lidt for konsekvent med formuleringen vedrørende lambrequin.

lufte vores tvivl og fornemmelser.

Vi er stødt på adskillige drikkeglas rundt om i landet med lambrequin-mønstret. Og mange gange har vores umiddelbare opfattelse været,

at nogle af disse glas sagtens kunne være danske.

Men ligesom Roesdahl næppe har kunnet bevise sin påstand, kan vi heller ikke postulere det modsatte, dvs. hævde, at slibningen er udført på danske drikkeglas. Vi kan kun

Vi har her fotograferet et spidsglas nr. 1 i størrelsen madeira med en smuk udført lambrequin slibning. Ved siden af det har vi anbragt et, hvad vi anser for, næsten identisk glas med en vinløvsslibning fra Holmegaard. Denne sammenstilling er selvfølgelig ikke tænkt som et indiskutabelt bevis på en lambrequin slibning af dansk oprindelse, men et udtryk for en påfaldende lighed mellem de to glas. Beklageligvis er netop denne glastype nr. 1 med glat stilk relativt ukarakteristisk og vanskelig at henføre til et bestemt land. Vi mener dog at kunne genkende mange af trækkene fra Holmegaard i glasset med lambrequin, både når vi ser det på foto, og når vi står med det i hånden.

Meningen med at åbne op for denne diskussion er, at samlere forhåbentlig vil være mere opmærksomme på sådanne glas med denne slibning. En skønne dag vil der måske så blive fundet et glas, der mere sikkert kan dokumentere, at lambrequin slibningen også er udført på danske glasværker.

Glasset med lambrequin ligner meget det tykke snapseglass nr. 15 fra Holmegaard (DDG, s. 42) med ret kraftigt gods i kummen. Selve slibningen består af en række hængende, takkede trekanter med en overliggende bort af perlelignende strukturer med blankt centrum.

Højde 10.2 cm

Fælles møde i Århus lørdag den 20. april 2013 for *Fynske Glasvenner og Glashistorisk Selskab Aalborg*1976*

For glasinteresserede er det af stor betydning at møde andre med samme interesse og gerne fra andre dele af landet.

Mødet på **Moesgaard** gav fine muligheder herfor, og mange var også mødt op for at diskutere glas, udveksle erfaringer og ikke mindst for at høre :

Erik Bjørnskov Christensen ”**Dansk Europæisk Glassamling**”

fortælle om europæiske glas fra 1700 -1900. Via fotos af den eksklusive og meget interessante samling samt Eriks kommentarer hertil, fik vi et interessant indblik i den europæiske glashistorie/udvikling.

Her var tyske og norske barokglas med og uden dekoration og engelske glas i mange spændende former. Traditionen tro undlod Erik ikke at fortælle om fund-omstændighederne. Den gode historie om fund af sjældenheder på genbrug o.a. ydmyge steder interesserer altid glassamlere !

Erik gav også en rundvisning i empireglas og emaljede dekorede vinglas, krus og karaffer i mange forskellige størrelser og former.

Han gav eksempler på forskellige typer emaljemalede glas produceret i Nordeuropa og berettede om vanskelighederne ved at udskille de i Danmark producerede , men tilkendegav sin egen personlige mening.

Endelig fik vi en gennemgang af danske glas og lommelærker efter 1835. Vi blev præsenteret for mange sjældenheder og mange spændende glas med smukke blomsterslibninger på kummen.

Efter den medbragte frokostkurv var blevet tømt var tiden inden til, at man kunne bytte, diskutere eller bare nyde de mange smukke glas, som de enkelte medlemmer havde medbragt,

Alt i alt et hyggeligt samvær, der kunne hamle op med det smukke aprilsvejr i parken udenfor Moesgaard.

Va.

Foto: EBC & EV

Besøg hos Erik Bjørnskov Christensen
Kan aftales på telefon 75 13 37 97

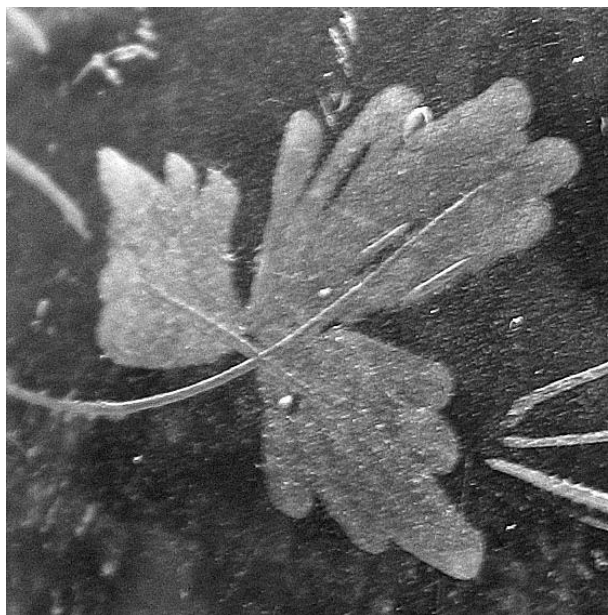
Stemnings billeder fra det efterfølgende "GLASLOPPEMARKED"

Holmegaards vinløv på fremmede glas?

Torben Errboe

Under vores jagt med eftersøgning af spændende glas til bogen om dekorationer fandt vi hos en samler i Nordsjælland bl.a. de tre afbildede vinglas. De var alle dekoreret med Holmegaards vinløv i et bølget forløb, her med modsatløbende klatretråde. Alle

de klassiske kendetegn var med i frisen, selv de to små parallelle streger på hver sin side af midterstilken op i bladet var til stede, se foto t.v. (Dette ses på typerne med dobbeltløbende og modsatløbende tråde, men ikke på den tilbageløbende). Slibningerne på de tre glas var så identiske, at der er nærliggende at konkludere, at de må være udført af samme hånd. Glassene er opdrevne og anhæftede.

Så langt, så godt...

Men ser vi nærmere på selve glassene, virker i alt fald de to t.v. ikke tydeligt genkendelige som danske. Det er naturligvis lettere at konstatere, når man står med dem i hånden. De er gullige i satsen og har en overraskende tyngde, bl.a. pga en kraftig

godstykkelse i kummens bund. Desuden har glasset helt t.v. på kanten af den tykke fod en ekstra krave efter en fodklemme. Det er vi ikke vant til at se på danske glas. Glasset helt t.h. ligner mere en klassisk Holmegaard.

Vi har jo i bogen om dekorationer været talsmænd for, at selve glasset er en væsentlig hjælp til at afgøre, hvor slibningen er fremstillet. Slibningen bliver en del af dokumentationen. Dette argument er for så vidt stadig gældende, men disse eksempler

viser, hvor forsigtig man skal være med at konkludere for kategorisk. Her går overvejelserne den modsatte vej: vi mener at kende slibningen, men ikke glasset.

Det virker her logisk, at det må være en rutineret sliber fra Holmegaard, der har udført vinløvet. Som nævnt peger alle karakteristika mod Holmegaard. Så kan vi jo begynde at gætte på, hvordan vinløvet er havnet på disse to sandsynligt udenlandske glas. Der er adskillige muligheder. Hvis det imod forventning på et tidspunkt skulle vise sig, at de to glas alligevel er fra Holmegaard, må vi konstatere, at disse glas typer, så vidt vi ved, ikke

før er blevet henført til Holmegaard. Men man skal jo aldrig sige aldrig...

Så må jeg nøjes med at konstatere, at det er første gang, Niels og jeg er stødt på sådanne glas med tilsyneladende oplagte Holmegaard-slibninger.

Kaptajnets glas.

Vinglas. Holmegaard eller Conradsminde. 1800-tallets anden halvdel dekoreret med antagelig senere maritim dekoration i form af sejlskibe samt frise med inskriptionen "Constantia Maria Kjøbenhavn Comandert Capt P Holbæk". Fodrand slebet med kompas. 11 cm.

Dette er auktionshusets beskrivelse af et glas, som jeg fik hammerslag på i maj 2013. Hvis jeg selv skulle beskrive glasset, bliver det sådan:

Vinglas gjort som spidsglas på nedad spidsende stilk. Rundbundet kumme med lige sider. Anhæftet og opdrevet. Satsen lidt grålig. Højde 11 cm. Typisk empireglas. Dekoreret med graveringer forestillende 3 store og 3 små sejlskibe. Skibenes danske flag er farvelagt med rødt og hvidt. Der er tilsyneladende også svage spor efter en forgyldning. Langs kummens rand en bort med tekst: COMANDERT-CAPT-P-HOLBÆK-CONSTANTIA MARIA-KJØBENHAVN. Foden er graveret som en kompasrose.

Fandtes skibet Constantia Maria, og hvem var P. Holbech?

En søgning på nettet gav hurtigt resultat. På søfartsmuseet i Helsingør har man et maleri af kaptajnen og en tegning af skibet. Desuden er han omtalt i forbindelse med flere slægtshistorier, og Thorvaldsens Museum har et par breve fra ham.

Peter Nielsen Holbech er født 1772. Hans far, Niels Holbech, var kaptajn, så det kan ikke undre, at sønnen Peter også valgte at stå til søs. Allerede i 1786 fik han styrmandseksamen.

I årene 1790 – 91 sejlede han som andenstyrmand og senere førstestyrmand på faderens skib bl.a. til Vestindien og til Riga.

Mellem 1795 og 1798 var han andenstyrmand på to togter til Ostindien.

1800 blev han gift med Maria Thaysen, der var datter af en storkøbmand i Flensborg. Hun var tilsyneladende en ualmindelig kvinde, der havde brugt et års forlovelsestid til at uddanne sig til styrmand, så hun kunne følge sin mand til søs.

Den 29. september 1801 fik Peter Holbech borgerskab som skipper i København, og samme år blev han kaptajn på fregatten Constantia Maria, der var bygget i Flensborg i 1800. (Den var på 89 kommercelæster. Ifølge Wikipedia svarer 1 kommercelæst til 150 danske kubikfod eller 2600 kg.).

Den første tur med Constantia Maria gik til Porsgrund i Norge.

1803 – 1805 var de på togt til Ostindien. Her blev sønnen Niels Peter født i 1804 under sejlads i den bengalske bugt.

Allerede 1806 gik turen igen til Ostindien. Under hjemrejsen i juli 1808 hørte kaptajn Holbech om krigen med England, der var brudt ud i 1807. Men han fortsatte hjemturen. Her blev skibet opbragt af englænderne og alle ombord sat i fængsel i England. Også Peter Holbech, Maria og deres lille søn. Efter 2 års fangenskab blev de dog løsladt og kunne rejse hjem til København.

Togterne til Ostindien har tilsyneladende givet en god fortjeneste, for Peter Holbech gik i land og købte huset Kronprinsessegade 32, hvor de boede til Peter Holbech døde i 1847.

Sønnen Niels Peter Holbech havde talent som maler og tegner. Da Bertel Thorvaldsen i 1819 var hjemme fra Rom, kom han i huset hos Peter Holbech, og her så han drengens evner og anbefalede, at han gik kunstnervejen. Så samme år blev Niels optaget på kunstakademiet.

Faderen forlangte dog, at han samtidig tog en uddannelse som håndværksmaler.

På akademiet var hans lærere bl.a. C.A.Lorentzen og C.W.Eckersberg.

I 1830 rejste han på Thorvaldsen initiativ til Rom, hvor han i en årrække boede i Thorvaldsens hjem. Niels Peter Holbech var i sin tid en ret anerkendt portrætmaler, og det er også ham, der har malet det portræt af faderen, der findes på søfartsmuseet i Helsingør.

Og så tilbage til glasset.

Da det er overvejende sandsynligt, at glasset er graveret, mens Peter Holbech fungerede som kaptajn, må det være graveret senest 1810. Derfor kan det ikke være fra Hølmegård eller Conradsminde. Selvom det ikke kan afvises, at glasset er tysk eller engelsk, ligner det et norsk glas, og typen er almindelig fra norske glasværker.

I den graverede tekst lægger man mærke til c-et i COMMANDERT og CAPT. Man kommer til at tænke på, om teksten er skrevet af en englænder. Imod dette taler, at der er både dansk æ og dansk ø i teksten. Men mon ikke graveringen er lavet i et engelsktalende område efter en dansk forskrift.

Graveringen kan være lavet under en af rejserne til Ostindien. Men mit gæt er, at det er lavet under fangenskab i England. Det var ikke alle de danske krigsfanger, der havde lige hårde forhold. En del af dem kunne færdes forholdsvist frit, og nogle af dem havde mulighed for at fremstille og sælge husflidsvarer og for at købe ting. Man kan forestille sig, at en kaptajn på et handelsskib med kone og et lille barn ville være blandt dem, der fik det lidt mere frit.

Måske har kaptajn Holbech haft service og bestik med fra skibet, så han kunne spise civiliseret.

Han har så fået en anden fange eller en engelsk gravør til at udsmykke sit glas. Eller har sønnen arvet sine kunstneriske evner fra faderen, så han måske selv har graveret sit glas for at få tiden til at gå? Det vil desværre altid være gætterier.

Men nogle ting er dog ret sikkert:

Glasset må være graveret, mens P. Holbech levede, det vil sige inden 1847 og nok før 1810.

Glasset er altså ikke fra 1800-tallets sidste halvdel, men snarere fra tiden lige omkring 1800.

Det er derfor ikke sandsynligt, at det er fra Holmegård eller Conradsminde, men snarere at det er fra et norsk glasværk. Glasset må have stået i huset Kronprinsessegade 32, hvor Bertel Thorvaldsen flere gange var gæst.

Resten er fantasi.

Men det er sjældent, at det er muligt at henføre et gammelt glas til sin ejermand og til et sted og en historie.

Skål Bertel Thorvaldsen!

Tekst: Asger Andersen Foto: Asbjørn Andersen

En tur til Norge

I dagene 15.-18. april var undertegnede med Glasmuseets Venner på en sviptur til Norge for at se på glas. Vel ankommet til Oslo efter en behagelig sejltur med færgen og en hurtig indkvartering steg vi tirsdag morgen på den ventende bus, der fragtede os ud i omegnen.

Første stop var Hadeland Glasværk, der har eksisteret i 250 år, og nu er Norges eneste egentlige glasværk, der stadig er i drift. selv om produktionen er reduceret noget, og bygningerne også har givet plads til andre aktiviteter. Her beså vi først arbejdet i glashytten og derefter det spændende museum med et bredt udvalg af værkets produktion gennem tiderne. Så var det tid til frokost og et besøg i den lækre butik, hvor især nisserne var populære.

Derefter kørte vi videre til Hokksund, hvor det hæderkronede Nøstetangen nu er genopstået i den tidligere Sorenskrivergård. Efter at være blevet beværtet med kaffe og lækre vafler så vi en film om det gamle værk, der trods dets korte levetid (1741-77) skabte en helt enestående produktion af smukke glas, ikke mindst takket være de fantastisk dygtige slibemestre Heinrich Köhler og Villas Vinter, hvis værker, når de en sjælden gang kommer i handelen, sælges for skyhøje priser. Et fint museum er under udvikling på stedet, og man har igangsat en produktion af flotte kopier af de gamle glas. I den tilhørende butik havde vi lejlighed til at købe disse, men billigt var det jo ikke. Den nye bog af Lynn Funnemark Johansen var naturligvis også til salg, og hun var selv tilstede for at signere.

Det var planen, at vi skulle se Kongsberg Kirke, hvor de tre fantastiske Nøstetangen-lysekroner hænger, men vi var blevet noget forsinket i Hokksund, så da vi nåede frem, var vores guide gået hjem. Det var jo ærgerligt, for de er netop blevet så fornemt restaureret af specialisterne i Hokksund. På hjemvejen besøgte vi i Drammen glaskunstnerne Kari Ulleberg og Maud Forsblad, der bød på forfriskninger og viste rundt i deres

salgsudstilling, der bød på spændende former og glade farver. Endelig tilbage til hotellet til en sen middag (god men dyr) og så i seng.

Onsdag formiddag var der god tid til en slentretur gennem byen, bl.a. forbi det nye operahus, inden vi gik til Kunstindustrimuseet, som rummer en enestående samling af norsk glas fra starten på Nøstetangen og op til nutiden. Det var noget af en oplevelse at dvæle ved alle de skønne pokaler. Senere nød vi Karl Johan i forårssol inden turen gik til færgen og hjemad efter en koncentreret række indtryk.

IK

Den fantastiske Nøstetangen-lysekroner i Kongsberg Kirke,

Et sommerkup fra København

M.v.h. Hans Olaf Lindhard

Slebne pudsigheder

Torben Errboe

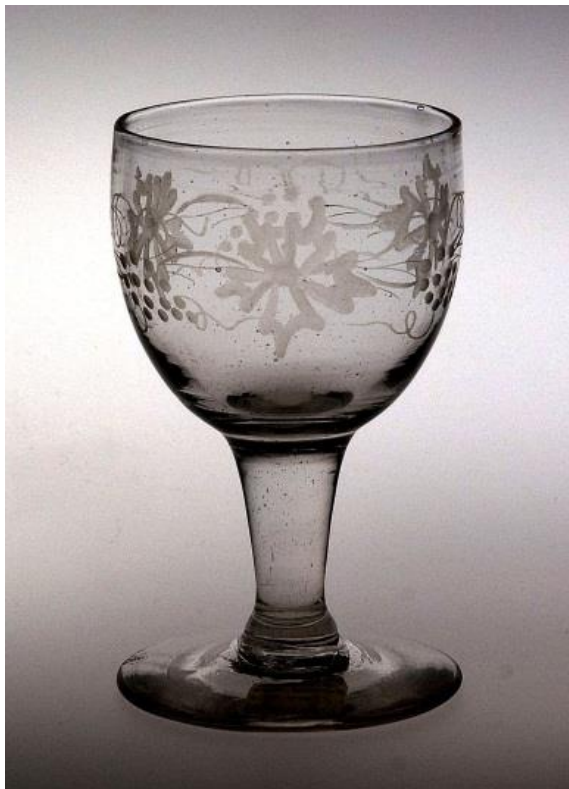
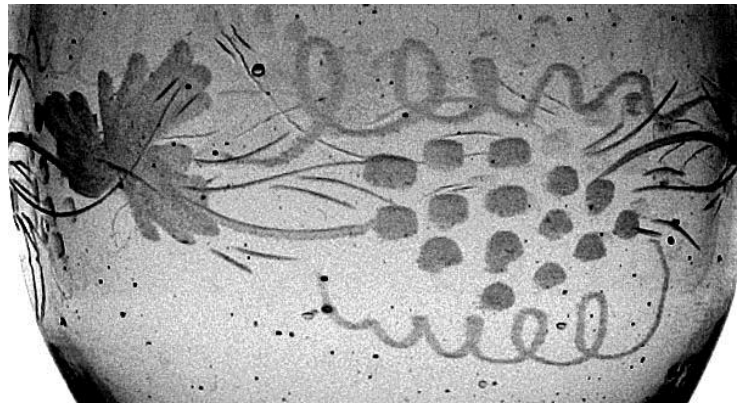
I vores arbejde med bogen *Dekorerede danske glas* så vi undervejs på vores rundtur til danske samlere flere pudsige detaljer på nogle drikkeglas. Om det fra sliberens side er fejl, mangler, forsøg på noget nyt, om det er bevidst eller ubevidst er ikke til klart at afgøre. I alt fald er disse glas sluppet igennem til kunden, hvad vi jo så kan glæde os over. Jeg har her samlet fire eksempler. Længe leve det uforudsigelige!

Dette snapseglas er ikke slebet med det normale liggende vinløv fra Mylenberg. Bladene og klatretrådene svarer helt til dette klassiske mønster, men klaserne er her erstattet af nogle få bærlignende strukturer, som ikke kan siges at lede tanken hen på de ædle druer, som jo skulle være en nok så væsentlig bestanddel af glassets indhold. Måske er det et forsøg på nytænkning, måske lavet til sliberen selv, måske en joke, måske en fejl. Vi har kun kendskab til dette ene glas med denne slibning.

Fotoet tv. på næste side viser kummen af et vinglas nr. 2 fra Holmegaard. Dekorationen er en traditionel vinløvsfrise med modsatløbende klatretråde. Og dog – der er noget galt med klatretrådene! Normalt afgår den nederste tråd fra omkring spidsen af

klasen og den øverste fra bladet hen over klasen løbende mod højre (foto th.) Så selv om de slyngede tråde ganske rigtigt er modsatløbende, er sliberen kommet til at starte/slutte et forkert sted med sit motiv. Vi har før set enkelte variationer af trådenes forløb inden for de enkelte typer, men denne er konsekvent glasset rundt. Vi har heller ikke før set, at det øverste forløb med de slyngede e'er er vendt på hovedet. En lille detalje, men herligt at det er sluppet igennem til kunden!

Et meget specielt glas er her vist på nogle fotos. Det må være vinglas nr. 1 - uden knap - fra Holmegaard. Vi må betragte decorationen som en vinløvsslibning – druerne er der i den rigtige fordeling 2,3,4,3, 2,1, trådene er der - omend i en variation, som også kan ses på den stiliserede type – men de 3 blade er her erstattet af en besynderlig stjernelignende struktur. Hvis vi fastholder terminologien om bladet, er den 5-fliget med 3 spidser på hver flig. Vi er stødt på to glas af denne type og ingen, der har stået med dem i hånden, kan beskrive, hvad den stiliserede stjerne egentlig forestiller. Vi har hørt ”vinblad, hvor midten ikke er udfyldt” og ”kompassrose”. Kom-

pasroserne, som vi så har valgt at kalde typen – andre har sikkert en anden mening – ligger midt på en bølget, kraftig slebet linje midt imellem klaserne, hvor bladene normalt ville finde sig. Glassets højde er

10.4 cm.

Det sidste eksempel er et glas som er omtalt i bogen, men som ikke klarede den barske sorteringsproces, da det virkelig gjaldt. Det drejer sig om et glas med en slibning, vi i første omgang ikke kunne identificere. Men da vi efterhånden fik et fastere indtryk af egløvet fra Odense Glasværk, mente vi, at dette egløv var derfra – blot uden agern. De 7-fligede, lidt sjusket udførte blade med den lange topflig, er et af de karakteristiske træk ved egløvet fra Odense. Vi kender kun dette ene glas fra Odense, hvor agern er udeladt. Mon ikke slibeprocessen er gået lige lovlig hurtig?

(DDG, s. 138).

Se på hjemmesiden
<http://gsaa.dk/glas-litteratur>

Ny bok om gammelt norsk glass! 280 sider. 600 bilder!

Hva skjer
Glasshytten
Graverte glass
Glassøyet
Daniel Erlandsson
Lynn Funnemark
Johansen
Sommerfuglserien
Eikerplomma
Hokksundlaksen
Kontakt

NY BOK

«*Nøstetangen
- hva glassene
forteller ...og
litt til*»

Skrevet, fotografert
og tegnet av Lynn
Funnemark Johansen

BESTILL HER

The image shows the book cover and several sample pages from the book. The cover features a painting of a man in 17th-century attire holding a glass. The sample pages include photographs of various glassware, historical documents, and text. One page is titled 'Mahlum' and another 'Bacchuspokalen'. The book is published by Baluster & Slinger Ans.

Nøstetangen – hva glassene forteller... og litt til" er beregnet på samlere og alle andre som er interessert i rokokkotiden og i vakkert kunsthåndverk. Den forteller om produksjonen med utgangspunkt fra Weyse-katalogen. Denne katalogen fungerte som priskurant for Nøstetangen. Den ble skrevet og illustrert i 1763/64. Hvis glassene kunne snakke, kunne de berette om livet på 1700-tallet. De kunne fortelle om glassblåserne, gravørene, ledelsen og hvem kundene var og om deres liv. I denne boken slippes de til. Her avslører de hvordan de ble laget, hvem som brukte dem og hva som ble helt i dem. 1700-tallet var et spennende århundre. Det blir kalt opplysningstiden, skjønnhetens og kontrastenes århundre. Den overrådige og vakre rokokkoperioden dominerte og preget produksjonen på Nøstetangen. Denne boken gjenspeiler gleden over noe av det vakre som ble skapt på 1700-tallet. Vi ønsker alle lesere en spennende og hyggelig reise.

Praktboken koster 445,- og kan bestilles på: nostetangen@gmail.com eller tlf.: 90 16 70 20. Den kan også hentes hos Nøstetangen Glass, Hokksund eller vi sender boken i posten.
Kan også bestilles og hentes direkte fra forlaget:
BALUSTER & SLANGER ANS. Collettsgt. 9 - 0169 Oslo olsengap@gmail.com tlf. 41 42 08 27.

← TILBAKE

HJEM

KONTAKT

HVA SKJER

NESTE SIDE

Praktboken koster 445,- og kan bestilles på: nostetangen@gmail.com eller tlf.: 90 16 70 20. Den kan også hentes hos Nøstetangen Glass, Hokksund eller vi sender boken i posten.

Kan også bestilles og hentes direkte fra forlaget:
BALUSTER & SLANGER ANS. Collettsgt. 9 - 0169 Oslo olsengap@gmail.com tlf. 41 42 08 27.